

Važnost in vrednost meščanskih šol je pripoznal tudi državni poslanec Buřival, ki je v odseku za službeno pragmatiko državnih uradnikov predlagal, da naj se dovršeni 4. razred meščanskih šol šteje kot enakovreden četrtemu razredu srednjih šol. Pri utemeljevanju tega predloga se je poudarjalo, da dovršeni 4. razred meščanskih šol podaja zaključeno in zaokroženo znanje, da je učni načrt meščanskih šol prav moderno zasnovan ter da se bodo s tem razbremenile srednje šole. Široki sloji ljudstva ne morejo pošiljati otrok v srednje šole, pač pa jim bo meščanska šola odprla pot v praktične stanove.

Zastopnik naučnega ministrstva, dvorni svetnik Huemer, se je tudi izjavil za nasvetovano izenačbo nižjih srednjih šol ter se je nato sprejel predlog Buřivalov. Ta sklep je največjega pomena za razvoj meščanskih šol sploh in osobito pa še za ustanavljanje četrtilnih razredov na meščanskih šolah.

V koroškem deželni zboru se je letos tudi razpravljalo o meščanskih šolah. Poslanec dr. Steinwender je poudarjal sicer, da meščanske šole ne dosežajo svojega namena, ker so prenapoljene z manj kvalificiranimi učenci; število učenecv bi bilo treba omejiti, ker ni namen meščanskih šol, da bi imele prenapoljene razrede, ampak da dosežejo učenci programatični učni smoter meščanskih šol.

Poslanec Pichler je z največjo vnemo zagovarjal meščanske šole ter poudarjal posebno njih pomen za roditelje v mestih in trgih ter je ugovarjal poslancu Steinwenderu, da bi se reduciralo število učenecv ali še celo odpravilo paralelke.

Tudi poslanca Metnitz in Eich se ni sta strinjala povsem z dr. Steinwenderom, ampak sta želela le nekaj izprememb glede učnega načrta.

Poslanec dr. Steinhender opravičuje svoj predlog glede odprave paralelke v graški »Tagespost« z dne 3. marca t. l. tako - le:

»Was endlich die Haltung des Kärntner Landtages zu den Bürgerschulen betrifft, so war bei dem Verlangen nach Beseitigung überflüssiger Parallellklassen weniger die Kostenfrage maßgebend als das Bestreben, die Bürgerschulen auf ein höheres Niveau zu heben. Denn, wenn wie es die Schul- und Unterrichtsordnung verlangt, alle Kinder nach zurückgelegter fünfter Volksschulklasse in die Bürgerschule aufgenommen werden müssen, so tritt eine Ueberlastung mit minder qualifizierten Elementen ein, die der Bürgerschule die Erfüllung ihrer Aufgabe, für die gewerblichen und landwirtschaftlichen Berufe eine bessere Vorbildung zu geben, ganz unmöglich machen. Alle Kinder mit 11 Jahren in Orten, wo es Bürgerschulen gibt, in diese hineinstopfen, heißt nichts anderes, als die Bürgerschule ruinieren; eine gesunde Entwicklung dieser Schulgattung kann doch nicht darin bestehen, daß sie möglichst viele Schüler zähle, sondern, daß die Schüler das programmatische Lehrziel der Bürgerschule erreichen.«

Če ta ali ona meščanska šola ne doseže svojega namena, je treba edinole preurediti učni načrt ter ga prikrojiti krajevnim potrebam in razmeram primerne. Meščanske šole nimajo enotnega učnega načrta kakor ljudske šole, ampak ima skoraj vsaka meščanska šola poseben učni načrt, ki se ozira na praktične potrebe dotičnega kraja, ki je zanj ustanovljena meščanska šola. Zaradi tega imamo meščanske šole s kmetiškim, trgovskim in obrtnim značajem. Meščanska šola v Krškem ima kmetiški, ona v Postojni pa trgovski značaj. Za Ljubljano bi bila bržkone najbolj praktična meščanska šola z obrtnim značajem.

(Dalej.)

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Delegats so dalje prijavila sledeča društva:

XXIV. Ljubljansko učiteljsko društvo:

83. Anton Likozar, nadučitelj,
84. Fran Marolt, učitelj,
85. Vendelin Sadar, učitelj — vsi trije v Ljubljani.

XXV. Litjsko učiteljsko društvo:
86. Fran Kozjak, nadučitelj, Toplice pri Zagorju.

87. Janko Štepišnik, učitelj, Toplice pri Zagorju.

88. Bernard Andolšek, nadučitelj, Litija.

89. Matija Pelko, učitelj, Toplice pri Zagorju.

Namestnici:

10. Kristina Demšar, učiteljica, Šmartno pri Litiji.

11. Marija Garbajs, učiteljica, Toplice pri Zagorju.

XXVI. Šmartno-rogaško učiteljsko društvo:

90. Otilija Fink, učiteljica, Sv. Peter na Medv. selu,

91. Franc Korbar, nadučitelj, Sv. Peter na Medv. selu,

92. Florijan Trofenik, učitelj, Žetale. Namestnika:

12. Pavel Flere, nadučitelj, Sv. Štefan,

13. Toma Kurbus, nadučitelj, Slivnica pri Celju.

XXVII. Kamniško učiteljsko društvo:

93. Tomo Petrovec, nadučitelj, Jarše,

94. Ivan Schmeidek, učitelj, Rova.

XXVIII. Slovensko deželno učiteljsko društvo v Ljubljani:

95. Janko Likar, učitelj, Ljubljana,

96. Franc Črnogaj, nadučitelj, Barje,

97. Franc Škulj, učitelj, Ljubljana.

XXIX. Učiteljsko društvo za sežanski šolski okraj:

98. Anton Berginec, ravnatelj, Sežana,

99. Anton Mervič, nadučitelj, Povirje.

100. Anton Baša, učitelj, Kazlje.

XXX. Logaško učiteljsko društvo:

101. Leopold Punčuh, nadučitelj, Gor. Logatec,

102. Bogomir Fegic, nadučitelj, Planina,

103. Marija Moric, učiteljica, Cerknica,

104. Franja Kavčac, učiteljica, Gor. Logatec.

XXXI. Kozjansko učiteljsko društvo:

105. Mihael Germovšek, nadučitelj — Pilštanj.

106. Valentin Pulko, nadučitelj — Dobje.

107. Milka Bračič, učiteljica — Št. Vid.

108. Ant. Volavšek, učitelj — Buče.

XXXII. Konjiško učiteljsko društvo:

109. Marija Pavlič, učiteljica — Tapanje.

110. Hinko Schell, nadučitelj — Zreče.

111. Franc Golež, učitelj — Sv. Kungunda.

Vodstvo Zaveze:

L. Jelenc.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj je zborovalo dne 13. junija v Selcah nad Škofjo Loko. Dasi je bilo vreme že zgodaj jutraj skrajno neugodno, vendar ni preplašilo niti oddaljenih tovarišev in tovarišic, ki so se pripeljali k zborovanju v sredino lepe selške doline. Vseh udeležencev je bilo 24.

Predsednik tovariš Fr. Luznar omenja v pozdravnem govoru gmotno stanje kranjskega učiteljstva, ki je v Avstriji na najnižjem klinu plačilnih razredov. Dokler bo vladal na Kranjskem take vrste klerikalizem, ni upanja, da se nam zjasne vremena. Te mizerije pa so v prvi vrsti krivi Slomškariji, ki s svojo hlapčevsko organizacijo ne vzmoroje ničesar, kar bi bilo v korist šolstva. Naprednemu učiteljstvu se je treba združiti še v tesnejšo vez, zakaj šoli in narodu je naša stvar pravična. Bodočnosti se nam ni bati, ker stoji z nami vse avstrijsko napredno učiteljstvo. Spominja se v toplih besedah umrlega člana ravnatelja Ivana Pezdica in odličnega slovenskega pesnika Antona Aškercarja.

Tajnik V. Rus poroča, da se je sešel odbor k trem sejem, člani pa so se udeležili tekom leta dveh zborovanj. Društvo šteje 3 častne in 44 rednih članov. Odbor je ostal v vseh funkcijah isti kakor lani. Društvena kronika je za letošnjim letom popolnoma dogotovljena. Sestavila se je iz zapiskov, kar jih je bilo še na razpolago in iz poročil iz »Učit. Tovariša«. Važnejši spisi se hranijo posebe. Vsi dopisi Zaveze, Dež. učiteljskega društva in posameznikov so se rešili takoj po sprejemu. Odboru »Učit. Tiskarne« se je poslal glede izpremenjenih pravil daljši dopis, toda odbor naših opravičenih želj ni upošteval. Opis »Kranjsko okrajno glavarstvo« se je precej zapoznil. Zdaj je vse pripravljeno, zato se knjiga sigurno natisne še te počitnice. Izpolnjena pola »Društvenega izkaza naročnikov Zavezinih listov« kaže, da je treba društvenemu odboru pridobiti v tem kraju za »Popotnika« 22 učiteljskih knjižnic, za »Učit. Tovariša« vsaj še 25 tovarišev in tovarišic in za »Zvonček« tudi še 23 šolarskih knjižnic.

Blagajnik R. Zore poroča, da je bilo vseh dohodkov 334 K 89 h, med temi znašajo obresti J. Travrove zapuščine 214 K 74 h, stroškov je bilo 135 K 65 h, prebitka je torej 199 K 24 h.

Izvolita se 2 pregledovalca računov (M. Šavnik in L. Ažman) ter 4 delegati in 2 namestnika za letošnje skupščino.

Oba zastopnika učiteljstva v okrajnem šolskem svetu poročata natančneje v njunem delovanju v tej šolski korporaciji in dasta zbranim zborovalcem potrebne navsote. Enoglasno se sklene, da sta društvena kandidata za zastopstvo v kranjski

okrajni šolski svet dosedanja člana nadučitelj Fr. Luznar iz Primskovega in učitelj V. Rus iz Kranja.

Z vzklikom se volji ves dosednji odbor.

Predavanji tovariša P. Jociča o »Poku slabaumili« in prof. M. Pirnata o »Vzgoji čustva in volje« sta bili jako skrbno sestavljeni, poučni in velezanimivi. Ker je obljubljen, da se referata ponatisneta v »Popotniku«, se ne spuščamo v podrobnosti predavanj.

Pri vsaki točki dnevnega reda se je vnela živahna debata, zato ni čuda, da je trajalo zborovanje skoro 3 ure.

Zborovalci so se nato udeležili skupnega kosila v gostilnici gosp. Šlibarja. Po okusnem in cenem kosilu so se vrstili govori, v katerih se je povdarjalo delo za narod in stanovska zavest. Utrdilo se je v zborovalcih prepričanje, da je za društvo prav, ako se vrše zborovanja v raznih krajih okraja.

Učiteljsko društvo za litjski okraj je zborovalo v četrtek, dne 4. t. m., v Zagorju ob Savi.

Mesto odsotnega predsednika je otvoril in vodil zborovanje tajnik tov. Bernard Andolšek. Tajniško, kakor blagajniško poročilo se je z zadovoljstvom odobrilo.

Pri volitvi društvenega odbora je predlagal tov. Kozjak v izvolitev stari odbor. Ker se je pa tov. Andolšek odpovedal tajništvu je bil na njegovo mesto izvoljen tov. Janko Blaganje, nadučitelj na Dolih pri Litiji.

Pri slučajnostih se je obravnavalo več internih društvenih zadev. Prečitala se je zahvala g. glavarja V. Parme za častitko povodom premiere »Povodni mož«; dalje pismo tov. Polaka, s kojim se je odpovedal članstvu itd.

Za nagrobni spomenik pokojnemu tovarišu Franu Del Coltu se je dovolilo 50 K.

Tovariš Andolšek je podal sliko delovanja naših zastopnikov v okr. šol. sv. ter izjavil, da izvolitve prihodnjic ne more več sprejeti, da se pa te izjave ni moglo vzeti na znanje, je jasno. Upati je, da bo ta naš zaslužni bojovnik še upravljal ta, sicer težavni, a častni posel.

Po zborovanju smo prebili uro presrčne zabave. Kako tudi ne, saj smo bili ene duše, ene misli in daleč, daleč od uskokov.

Štajersko.

Ormoško učiteljsko društvo je priredilo v četrtek dne 4. julija, svoj letosnji izlet v Vuzmetince, kjer je zborovalo v znani Štamparjevi gostilnici. Odložili smo za nekaj ur moreče skrbi ter se zbrali v lepem številu v prijaznih Vuzmetincih, da se razvedrmo v družbi tovarišev in tovarišic domačega in ljutomerskega okraja. Navzoči sta bili 2 tretjini društvenikov ter mnogo tovarišev iz ljutomerskega okraja. Med zborovanjem pa je vstopil — burno pozdravljen — naš okrajni šolski nadzornik g. Matija Heric, ki se je zaradi nadzorovanja mudil v ormoškem okraju. Prišel je kot naš tovariš in s tem pokazal svoje simpatije do učiteljstva. V tem smislu ga je tudi pozdravil tov. predsednik.

Začetkom zborovanja pozdravi predsednik tov. Rajšp vse navzoče, zlasti pa našega častnega člana Košarja star. in gospe Kosijevo in Šalamunovo. V svojem pozdravu pa je omenil posebno tovarišice in tovariše iz ljutomerskega okraja, ki kaj radi zahajajo med nas. V imenu teh je odzdravil predsednik ljutomerskega učiteljskega društva tov. Tomažič.

Zapisnik zadnjega zborovanja je prečital tajnik tov. Rosina.

O delegacijskem in občenem zboru »Zveze slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem«, ki se je vršil v Ptuj, sta obširno poročala delegata tov. Rosina in Musek.

Delegatom za Zavezino zborovanje v Celju so bili izvoljeni tov. Šijanec in gospa iz Svetinj in tov. Preindl iz Velike Nedelje.

Tov. Rosina nas je seznanil z Wdrovim abecednikom »Moje prvo berilo«. O knjigi se je razvila živahna debata. Sprejel se je predlog tov. Rosine, naj se naprosi Zaveza, da stori po aprobaciji pri vseh šolskih oblastih potrebne korake, da se uvede knjiga po vseh slovenskih šolah.

Sklene se, da se prve dni meseca septembra priredi izlet na Ivanjšico, to pa le v slučaju, če se javi zadostno število udeležencev.

Po zborovanju so se zbrali navzoči k skupnemu obedu, ki ga je okusno pripravil gostilničar g. Štampar. Navzočih je bilo 44 oseb. Pozneje pa je tov. Kosi povabil navzoče v svoje gorice na Vrablovščak, kjer sta nam on in gospa soproga postregla z izvrstnim nektarjem, ki v kakovosti gotovo ne bi zaostajal za onim, katerega so pili bogovi na visokem Olimpu. Škoda, da je proti večeru nastalo slabo vreme ter prehitro razkropilo izletnike na svoje domove. —i.e.

Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer zboruje v četrtek, dne 8. avgusta, ob 10. uri predpolodne v dvorani g. Kukovec v Ljutomeru. Razen navadnih točk in poročila o Zvezinem zborovanju v Ptuj po-roča naš vrli blagajnik in častni član tov. Kryl, katerega 70letnico pri tej priliki slavimo, o svojem čez 40letnem delovanju v Ljutomeru. Popoldne prosta zabava s petjem in godbo. Dragi pokazite takrat, kako cenite moža, ki je bil od ustanovitve društva vedno med prvimi delavci! Kdor se udeleži obeda, naj to naznani najmanj do 2. dne avgusta tov. Čehu v Ljutomeru.

Odbor.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje dne 1. avgusta ob 10. uri predpolodne v okoliški šoli v Ptuj. Dnevni red se učiteljstvu pravočasno naznani pismenim potom.

Predsednik.

Savinjsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 18. t. m. pri g. Košeninu na Vranskem. Predsednik tov. J. Jakše pozdravi v presrčnih besedah navzoče ter takoj pride k dnevnemu redu. Prečita nato dopisa sosednjega Celjskega učiteljskega društva in Zveze narodnih društev. Obe-ma dopisoma se je ustreglo. Tovarišica Anica Brišnikova poda jako zanimivo in skrbno sestavljeno poročilo o Zvezinem zborovanju v Ptuj. Zlasti naglašava, da naj dela vsako učiteljsko društvo na to, da se pokupijo žepni koledarčki Zaveze, da se pokrijejo stroški izdaje. Nadalje navdušuje navzoče, da naj pristopajo k »Učiteljski kreditni in gospodarski zadrugi v Celju«. Naštevata tudi mnogo zanimivosti tega zborovanja. V zahvalo za njeno vestno poročilo se ji predsednik v imenu vseh iskreno zahvali. Predlaga se, da se naroči toliko žepnih koledarčkov, kolikor je članov društva in da gotovo tudi odstotni ne bodo proti temu, zakaj znesek 30 h je tako malenkosten, da ga lahko utрпи vsak tovariš in tovarišica. S tem se omogoči pokritje še ostalega dolga Zveze, katerega ima zaradi izdaje žepnih koledarčkov. Sprejeto. Vprihodnje je želeli, da se nekateri tovariši in tovarišice tesneje oklenejo našega društva. Le v slogi je moč. — Proč s predsodki in z osebnostmi! Kdor izostane, naj se vsaj odkupi s primerno vsotico, da napravi vsaj blagajniku veselje. — Prihodnje zborovanje se vrši meseca oktobra; kraj in čas se pravočasno naznani. Za to zborovanje je priglašeno predavanje tov. Bebece Jakšev-tove in tov. S. Pečarja. S tem je bil ofi-cielni del dnevnega reda končan, in pred-sednik zaključil zborovanje z zahvalo vsem navzočim, zlasti pa tovarišema Vidi-cu in Megliču, ki navzlic visoki starosti še vedno z mladeniško vnemo prihajata k zborovanjem našega društva. Živela še mnogo let v zgled in spošdbu mlajšim! — Nato je prišlo na vrsto skioptično predava-nje tov. Jakšeta »Postojnska Jama«. Z zanimanjem smo poslušali predavanje, ob-čudovali krasne slike in slišal se je marsi-kateri glas: »Kako lepo je to šele v res-nici.« Za to predavanje tov. Jakšeta iskren-a zahvala in drugič zopet!

Politiški pregled.

* Narodnosti v Avstriji. Ravnokar je izšla statistika ljudskega štetja l. 1910. — Po tem je bilo l. 1910 v Avstriji (avstr. pol-lovici) 27.963.872 ljudi, po narodnosti se dele sledeče: Nemcev 9.950.266, Čehov 6.435.983, Poljakov 4.967.984, Malorusov 3.518.854, Srbohrvatov 1.252.940, Madžarov 10.974, Slovencev 1.552.656. Ako vzamemo vse Slovence v naši avstrijski polo-vici, dobimo 17.728.417, torej skoraj dve tretjini. Vsi nemški narodi v Avstriji pa štejejo 18.013.606 duš, torej imajo veliko večino nad 9.950.266 Nemci. In vendar vladajo Nemci in imajo povsod prvo bese-do. Italijanov so našli 275.115. — Prirast-ka Slovencev in desetih letih je komaj 5,04 odstotke. Iz krstnih knjig pa bi lahko dokazali — 12 odstotkov! Mnogo Sloven-cev je v Ameriki, premnogo pa jih je požro-lo potujčevanje. Na Koroškem je znatno padlo število Slovencev, na tržaških tleh pa naraslo. Konstatiralo se je, da nasproti nemškemu sosedu ginejo Slovenci, rastejo pa nasproti laškemu. — S potujčevanjem se najbolj množe Nemci.

* Splošna jugoslovanska stranka? Dunajska korespondenca Herzog priob-čuje iz Trsta vest, da se v merodajnih ju-goslovanskih krogih pripravlja ustanovi-tev splošne jugoslovanske stranke, ki bi obsegala avstrijske in ogrske dežele. Ta stranka naj bi stremila za skupnim ju-go-slovanskim programom, ki naj bi imel namen, čim najožje združiti v eno celoto vse Jugoslovane in preprečiti difference, ki sedaj vladajo med jugoslovanskimi strankami. Omogočila naj bi tudi skupno delovanje za gotove kulturne in političke smotre.

* Pomnožitev deželne brambe. »Sonn-Montagszeitung« piše, da se osnuje 19 novih pehotnih polkov deželne brambe, vsak po tri bataljone. Ti novi polki se o-snujejo v treh etapah, tako, da bo v treh le-tih imela deželna bramba 19 polkov več.